

Indult BÉTSBŐL Szombaton 2. Jún. 1787.

A' F. Császári és Királyi Birodalomból.

A' Kersónésusból vissza-jövő levelek azt bizonyítják, hogy a' mi F. Monárkhánk, illy végzetlen utazása és szorgalmatoskodásai között-is kívánt egészségben vagyon; és a' mint a' Magyar Hazában tett úti és szállási rendelései ő Felségének bizonyítják, ezen hónapnak 24-dikére nem minden ok nélkül váratik vissza Bétsbe, az idevaló közönségtől; noha kerülő útját Budának' vévén, edgynehány napokig ott mulatozni tartatik. — Itten a' F. Császári és K. Udvarban igen sok drága házi-készületek rakattattak őszve a' Budára való le-vitelre, hogy az ott lévő várbeli Kastély belső készületekkel el-készíttessék. Azt erősítik, hogy a' mi Koronás Fő-Hertze-
gunk

günk *Ferentz* *) minekutánna a' maga kedves Mátká-
 jával *Ersébet* **) Hertzeg-Afszonnnyal öszve-keleánd
 ott vészti a' maga lakó helyjét, és minekelötte való-
 ságos Apostoli Királyunk *II-dik Józsefnek* helyébe
 Királyunk lenne, Helytartója lészzen Hazánkknak. Ezen
 Hertzegi öszve-kelésnek ideje noha már nem meszsze
 vagyon, mindazáltal általunk éppen olyan meg-hatá-
 rozhatatlan, mint a' Toskánai Hertzeg fiaknak Bétsbe
 való jöverelek. Némellyek a' Fő-Hertzeget 4 fiaival
 Júliusban, némellyek Oktoberben mondják el-jöni a'
 Fő-Hertzeg Afszonnnyal edgyütt. Bizonyosnak ír-
 ják, hogy az idösbik *Toskánai Hertzeg-Kisafszony*
 a' Szakszóniai *Kelemen Hertzeggel* minden órán há-
 zafsági szövetségbe lépendő; de az egész dolog mély
 halgatásban tartatván, talám a' két lakadalom edgyütt
 fog-nálunk meg-esni, és — Némellyek edgy fegy-
 veres legényekkel körül-vett posta kotsit tapasztaltak a'
 napokban Tirólfelé menni-ki Bétsből; mellyben 2 es-
 meretlen hadi-tisztek valának. Ebből az itélik, hogy
 talám az edgyik *Laszszalai* lett légyen, ki fok más
 fő fogjokkal edgyütt *Kufftainban* fogná további hibás
 életét végezni. — *Légisfeld*, és az ő bünös társai
 még itt vagynak; kiknek Biráji szorgalmatoson dolgoz-
 nak körüllettek, hogy a' Monárkhának meg-érkezé-
 séig ezen ügynek végére járhasanak; de ezen valósá-
 gos

*) *Ferentz*, edgy ártatlan, kegyes, alázatos, és első nézés-
 re-is kellemetes Fo-Hertzeg.

**) *Ersébetet*, kik jobban esmerik, edgy különös észbéli tá-
 lentommal bíró alázatos, mindenekhez jószívü; de kivált
 a' Magyarokat természet szerént szerető Hertzeg-Afszony-
 nak mondják mindenek; és ebben nyerjük-meg még a' mi
 második édes Anyánkat *Mária Thérésiát*; ezt nem én, ha-
 nem azok beszélik, kik leg-közelebről esmerik.

gos labirintusból szövétnekes vezetők által is bajos;
út-tévezetés nélkül ki-fzabadúlni. — A' Bétsben fek-
vő Regementek és Pattantjus Sergek szüntelen hívják
viszsa a' magok szabadságosaikat, hadi-eszközök
szekerét vonó lovakat vásárolnak és készülnék, hogy
az első jel-adásra mozdúlhassanak; de mivel ezen
készület nem az egész Armádiánál közönséges, éppen
nem jövendölhetünk háborút belőlle. — A' Monárk-
ha mostani Lembergben létében edgy Frantzia Kátékhis-
must találta történetből kezébe venni; melly annyira
meg-tetszék ő Felségének, hogy az első Kurirral Béts-
be küldvén meg-parantsolá, hogy Németre fordítas-
sék; melly a' fordításra ama nagy érdemű Abbás Ro-
sálinó Ts. és K. Könyv-visgáló Úrnak által adatta-
ték. Emlékezem ama nagy érdemű T. T. Pétzeli Úr-
nak ezen külső országai, már Hazánkban-is jóvaslott,
bölcs tapasztalásáról; mellyszerént a' kisdedek a' him-
lős halál' veszedelmes pallóján szerentséfen által szok-
tak vezetetni. Itten éppen most vagyon a' himlő
szüret: fok nevezetes szüléknek Kisdedei az Ispotály-
ba különös orvosi gondvifelés alá öszve gyűjtettek; kik-
be a' himlő bé-oltatván, az Ispotály kertjében ezek-
nek számokra sátorokat huztanak, musikálnak, a' Dok-
tor szüntelen körüllettek, és így vezetí őket szeren-
tséfen keresztül a' halál ösvényén mufika szónál. A'
mi Doktorságot tanuló Magyar ifjaink-is szüntelen je-
len vagynak itten, hogy ezen meg betsülhetetlen hasz-
nú tudománnyal Hazájoknak szolgálatjára lehessenek.
— *Zagrábiából* írják, hogy az idevaló Káptalanbéli
Pap Urak 28-ból 8-ra szállítottanak; kiknek épület-
jek a' Hadi törvény-székben lévő Tifztvifelőknek adat-
taték által: a' Káptalanbéli Pap Urak pedig, azon-
kívül-is igen tágas Püspöki házba, vagy a' vólt Fran-
ciskánus Barátok' Klastromába fognak menni. — A'

Görög vallásuaknak 20-en kívül minden innepjek egész-
szel el-töröltettek. — Temesvárról írják: hogy azon
új Sváb falukba, mellyeket a' Monárkha nem régiben
építtetett vala, a' múlt hónapban edgy Sereg lovas-
katoná szállíttaték-bé, mivel tapasztaltatott, hogy az
itten körül lévő Oláhok ellenséges szemekkel tekint-
getnék ezeknek gazdaságokat. — A' közelebb múlt
hónapban Tóth-Váradon edgy Rátz nevű Arendás
Urnak egyedül lévő feleségére 32 oláhok rá-ütven,
meg-kötözték, és hogy a' pénzt vallaná-meg, hól
légyen? sütögetni kezdék; de az Ura éppen akkor
vivén-el a' pénzt az Arendába, minthogy semmit-
sem valhatott, kötve el-vivék magokkal, kit fél-hól-
tan annakutánna tsak ugyan visszsa botsáttának. Ezen
tolvajok közt fegyveres katonák is izemléttettek. Az
efféle történet itten nem edgy, és nem újság; de!!!
— Látsunk edgy nemes tselekedetű Afzszonyságot,
és tégyuk tükörül fokaknak. Gömör és Honth ed-
gyesült Vármegyék O. Vice-Ispánnyanak Hites-társa
T. N. Csebi Pogány Eszter Afzszony, ki minden
dolgokban jó példa lehet az afzszonyi Nemnek a'
követésre, Pelsutzön a' Vármegye tömlötzében ra-
boskodóknak állapotját már régtől fogva azzal szok-
ta enyhíteni, hogy maga kenderéből ezekkel fize-
tésért fonalat fonat, vásznat szövét, és abból az ide-
való ügyefogyattakat, edgyügyűeket szokta fel-ruház-
ni. Kegyes szív! nemes elme! buzgó indulat! ke-
resztyéni érzékenység! — A' Konstantzinápolyból
Szemlinbe jövő postával lévő Jantsárok Aprilisnek
2-dikára virradó éjszakáján, Ak, vagy másként Mu-
stafa-Bassa Palánka, és Niszsza között a' tolvajok-
tól meg-fosztattak; de a' széllyel szórt levél-tsomók
többnyire kézhez kerülven, az ezek között lévő drá-
gaságok-is, mellyek 3900 piásterekre betsültetnek
vala

vala, fel-találtattak. Ezen hír-adás a' F. H. Tanács-
tól azért tetetett közönségesé, hogy a' kártvallot-
tak tudhassák. — A' Várasdi hadi nép közzül 2000
vállogatott fő a' közelebb múlt hónapnak 24-dikén
Táborba szállott *Pettaunál*. — Nálunk Bétsben a'
hosszas szél-veszes esőzések után alig vala har-
madnapig szép nap-fényünk, már újra hideg szélve-
szes esőzések kezdettenek lenni. — A' F. Ts. és
Királyi ügy nevezett: *József Doktori és Kirurgusi*
Akadémiája a' jutalomúl adatni szokott arany-pénz-
nek el-nyerésére 1788-dikra ezen kérdést tette-ki:
Mellyik mód leg-jobb a' lövés által esett sebnak
gyógyíttására? — A' Pesti Chirurgica Akadémia
nem külömben 100 for. jutalmat tett-fel annak, ki
ezen kérdésre jobban meg-fog felelni: *Mellyik mód jobb*
és bizonyosabb az alsó izekben lévő régi daganato-
kat gyógyíttani? Az tólsó kérdésre mind belső,
mind külső, mind hadi, mind polgári tárfaságbéli
Chirurgusok felelhetnek; de az elsőre csak az Au-
striai Hadi-Chirurgusok. A' feleletek Husvét előtt
1788-dikban az Akadémiához az írók' költségével
küldtetik-bé. — A' mi XXV-dik Kurirunknak 203-
dik felén Brezovai Prédikátor *Lekenyi István Úrról*
tett tudósítás, hogy t. i. az Ekklesia' pénzeről nem
számolhatván hivatalától meg-fosztatatt volna, töké-
letes hazugság; mert most-is a' maga hivatalát híven
folytatja, és az Ekklesia' pénze-is soha kezénél nem
tartatott. Ezen egész történet másokon esett, és
ezen hírnek első tudósíttójának edgy alávaló rosz-
indulatú embernek kellett lenni, kinek rövid nap
végére járván, annál inkább meg-fogunk fizetni, men-
nél érdemesebb embert kívánt gyaláznai. Az igaz,
hogy az Ekklesia' pénzéért másoknak bajok vólt; de
hogy a' fellyebb nevezettnek, mint olyatén érde-

mes embernek, kit a' körül lévők érdeme fzerént be-
tsüinek, femmi afféle baja nem vólt légyen, annak
bizonysága az ő ártatlansága.

Apróbb hírek. — Azólta, hogy a' Muszka Tsá-
szárné, és a' több nagy fejek Kerfonésusba meg-ér-
keztek, még femmi leg-kissebb hír-is vízfza nem jött;
mert az oda ment Kurírok még mind oda vagynak,
a' Staféta pedig tsak a' Státus leg-főbb fejének hoz
hírt; nem tudja még edgy Újság-író-is Európában,
hogy esett légyen Kerfonban a' dolog. — Lám hogy
a' 'Sidók fem haszontalanúl reménylenek! fel-tetfzett
az *Israel* tsillaga-is. A' Muszka Tsáczárné már által-
adja ezeknek kezét a' tsókolásra; a' mi F. Monárkánk meg-
engedte, hogy örökösök lehessenek, szántsanak ves-
senek, és Bétsbe kereskedhessenek; a' Prufzszus Király
minden türedelmi fizetést el-engedvén hazafiakká téfzi,
és nagy kereskedésbéli privilégiumokat osztogat né-
kik; a' Hollándiai Frájmaurer tárfaságok széltibe bé-
veszik a' Lófiba, magok attyokfiaknak; Rómában edgy
Hertzeg (*Onesti* a' Pápa Unokája) edgy úji *Jérusále-*
met akar ezeknek építtetni; alig van edgy Európai Fe-
jedelem, kitől már a' 'Sidók privilégiumot ne mu-
tathatnának. Mi tselekszi ezt? a' kints, a' szorgalmatos
kereskedés firhanga alá kutzorodott felebaráti fzeretet.
A. Belgiumban ennekelötte 2 esztendővel minden Pus-
pök, Prélátus, és mások (a' nagy böjtöt kivévén) sza-
badságot nyertenek vala a' szombati hus ételre; de
mivel ez a' hazabéli halászatnak nem kis hátra mara-
dásával esik; most újra, a' Helytartó Hertzeg-kéré-
sére böjtölni-fognak szombaton-is. — Mind az Auszriai,
mind az edgyesült nyakas Belgák zenebonáskodnak —
únalmás ezekről a' dolgot olvasni, tsak azt jegyezhet-
tyuk meg-rollok; a' mit kerestek, rövidnap meg-kapják
— ha forró a' vérek, ki-eresztenek belölle, tsak ér
tapo-

tapogatas nélkül ne esnék. — Az 1732-ben Tseh Országból a' vallásért ki-űzetett, és Berlinbe I. Fridrik Vilhelmtől bé-fogadtatott Tsehek, kiknek ezen Király 1735-től fogva 1737-ig edgy Templomot építtetett, 40 esztendei jubiléumot tartottanak. A' vallás üldözése a' Pruszfziai bírodalomnak olly nagyra ment szerentséje.

MIT AKAROK MONDANI:

Eget aeris Cappadocum Rex: drága abrakkal él Bétsben a' *Kurir* Vas-derefse, 's hát még maga mit fog falalatozni, ha a' szemit előre ki-nem nyítja? Már a' Bétsi *Kurir* első esztendeje felének éppen farka felé járván, meg-engedik, aztitélem, a' *Kurir* Erd. Olvasó Urai 's Afzfzonyai, hogy én-is ama hires Római Fiskális Prokátorral *Ciceróval* edgy két szóval a' magam házamról oráljak, és hogy a' fél-lábra sántító *Deresnek* a' Magyar Haza' útjain el-romlott patkói meg-újjíttassanak, nyersen ki-mondjam a' mit akarok. — A' mi Újságaink még eddig, mind a' nyomtatásra nézve, mind (a' fok baj miatt) a' kedvetlen írásra nézve, olly gyengék valának az én igyekezetemhez képest, hogy fokszor a' szobámból-is szégyellek vala ki-lépni, képzelvén, hogy mindenütt az én Olvasóimtól neveltetem. A' titulusok a' Posta grátziájából olly hibáson nyomtattattak vala, hogy a' fok panasz és nyomorúság miatt alig hiszem vala már, hogy a' természet maga, ideje előtt, bé-ne hajporozza fejemet: de minden dolog idővel érik-meg, idővel meggyen tökéletességre. Hogy azért, a' Bétsi szokás szerént, én tsak írónak maradjak, és ezen hivatalomban annál jobban el-járhassak, valamint más német Újságoknak, úgy a' *Kurirnak*-is expeditiója a' Bétsi Fő-Posta hivatalon fog-állani: az Újságot jártatni kívánó Urak és Afzfzonyságok itt fognak az eránt parancsolni, és én tsak annyi leveleket fogok a' Postára kül-

küldeni, a' mennyit innen kívánnak. Kérettetik azért az egész Ne. Magyar Publikum, hogy minden zürzavarnak el-távoztatására, vagy deák, vagy német nyelven a' kiktől lehet, a' Bétsi Posta-hivatallal levelezzenek, és a' magok Titulusaikat az Újságért járandó pénzel együtt jó-idején a' Posta-Mester Urak' kezébe rekomendált (posta szó) levéllel adniák, ez alatt a' titulus alatt: *Supremo Postae Officio Vindobonensi, pro novis Hungaricis*; mert noha a' posta-hivatalokon járandó pénzért nem áll-is az Erárium jót; mindazáltal a' magájéért mindenkor jót áll: már pedig az Újságért küldendő pénzből minden 5 forintból 2 az Eráriumé lévén, az el-nem veszhet. — A' mi Bétsi M. Kurirunknak első meg-indulásával ennek szíves befogadói mingyárt olly feles számmal valának, hogy az erre tett költséget jóval meghaladták volna; de — 100 edgynehány leveleknek árra máig-is még bé-nem küldetvén, a' fél-esztendőnek végén azokért minyájo-kért le-kell tennem a' 2 forintot, ha kik addig bé-nem küldik, és így nem csak a' jutalmom veszteném-el, hanem fizetnék-is azonkívül. Ennek ugyan nagyobb részén a' Pofonyból tavaly ki-hirdetett, de meg-nem indulhatott Kurir az oka; mert a' Publikum a' pénzt Pofonyba fel-küldvén részszerént a' Postára, részszerént *Tállyai Dániel Úr*' kezébe; töllunk ezen pénzért Újságot kértének — küldettünk, és a' pénz még mai napig-is kezünkhöz nem küldetett, de még némelly Erdélyi Posta hivatalokon-is ott hever. — Kérettetnek azért, valamint az Erd. Olvasók, úgy az Erd. Posta-Mester Urak, hogy az efféléknek el-hárításokkal könnyebbítsék a' szegény Kurirnak nyergét, hogy lehessen a' Nemes Magyar Publikumnak

hóltig hiv szolgája,
Esztelneki Szatsvay Sándor